

درس ۱۱

(تحولات هویتی جهان اجتماعی)

هویت جهان اجتماعی چیست؟

- **هویت اجتماعی:** بخشی از هویت فرد است که با عضویت در گروه شکل می گیرد.
- **هویت فرهنگی:** بخشی از هویت جامعه است که با پذیرش عقاید و ارزش های مشترک از سوی افراد جامعه و به رسمیت شناختن آنها شکل می گیرد.
مثال ۱: دانش آموزی برای فرد یک هویت اجتماعی است و عقاید و ارزش های مشترک که در مدرسه پذیرفته شده است هویت فرهنگی مدرسه را شکل می دهد.
مثال ۲: مسلمانی برای فرد یک هویت اجتماعی است و جامعه ایران با پذیرش عقاید و ارزش های اسلامی مشترک توسط مردم دارای هویت فرهنگی اسلامی می باشد.
- **هویت فرهنگی جامعه گسترده تر از هویت اجتماعی افراد است.**
- **هویت اجتماعی افراد در پرتو فرهنگی جامعه شکل می گیرد.**
مثال: هویت دینی یک جوان مسلمان، با توجه به هویت دینی جامعه شکل می گیرد.
- **هویت فرهنگی جهان اجتماعی به آن دسته از هویت اجتماعی افراد فرصت شکل گیری می دهد که:**
با عقاید و ارزش های آن متناسب و سازگار باشد.
مثال: در ایران زنان می توانند با رعایت پوشش اسلامی در مسابقات ورزشی شرکت کنند.
- **هویت فرهنگی جهان اجتماعی در برابر آن دسته از هویت های اجتماعی مقاومت می کند که:**
با عقاید و ارزش های آن سازگار باشد.
مثال ۱: مبارزه با فرقه های شیطان پرستی در جامعه توحیدی.
مثال ۲: در ایران فرصت شکل گیری هویت شغلی قضاوت برای زنان محدود است.
- **هویت فرهنگی جهان اجتماعی تا زمانی دوام می آورد که:**
عقاید و ارزش های مربوط به آن مورد پذیرش اعضای جهان اجتماعی باشد.
- **هویت فرهنگی جهان اجتماعی زمانی با چالش مواجه می شود و دوام خود را از دست می دهد که:**
عقاید و ارزش های مربوط به آن اهمیت و اعتبار خود را در اعضای جهان اجتماعی از دست بدهد.

• هویت فرهنگی جامعه و هویت اجتماعی افراد آن جامعه نمی توانند مستقل از یک دیگر وجود داشته باشند.
مثال :

خانواده یک گروه اجتماعی است و دارای هویت فرهنگی می باشد و بخشی از هویت اجتماعی افراد خانواده بر اساس هویت فرهنگی خانواده (عقاید و ارزش های و هنجار های مشترک) شکل می گیرد.
در هر جهان اجتماعی به هر شکل از زندگی ، خانواده نمی گویند و خانواده تنها شکلی از زندگی است که بر اساس عقاید و ارزش ها و هنجار ها و نماد خانواده شکل گرفته باشد و خانواده تا زمانی که اعضای آن عقاید و ارزش ها و هنجار هایش را بپذیرند و به آن عمل نمایند به بقای خود ادامه می دهد و در غیر این صورت خانواده از هم می پاشد.

فرآیند تحولات هویتی جهان اجتماعی چگونه است ؟

• تغییرات در جهان اجتماعی به دو شکل انجام می شود:

۱- تغییراتی که درون یک جهان اجتماعی واحد رخ می دهد و مربوط لایه های سطحی جهان اجتماع می باشد.
۲- تغییراتی که جهان اجتماعی را به جهان اجتماعی دیگری تبدیل می کند و مربوط به لایه های عمیق جهان اجتماعی می باشد

• تحول فرهنگی : به تغییراتی که مربوط به لایه های عمیق جهان اجتماعی است و جهان اجتماعی را به جهان اجتماعی دیگری تبدیل می کند و موجب تحول هویت جهان اجتماعی می شود تحول فرهنگی می گویند.

• تزلزل فرهنگی : اگر تعارض فرهنگی (شیوه زندگی ناسازگار با عقاید و ارزش ها) ادامه یابد و جهان اجتماعی نتواند کنش های اجتماعی را بر اساس فرهنگ خود سامان دهد و عقاید و ارزش هایی که هویت فرهنگی جهان اجتماعی را می سازد مورد تردید قرار بگیرند و استقرار خود را در جامعه از دست بدهند تزلزل فرهنگی رخ می دهد.

• هر تعارض فرهنگی به تزلزل فرهنگی منجر نمی شود زیرا : گاهی می توان با کنترل و مدیریت از ادامه تعارض فرهنگی جلوگیری کرد و هنجار ها و رفتار ها به سمت عقاید و ارزش های مورد قبول جامعه سوق داد و مانع از ایجاد تزلزل فرهنگی شد .

• ناسازگاری و تعارضی که در سطح رفتارها و هنجارها بوجود آمده اگر ادامه یابد و به سطوح عمیق تر یعنی عقاید و ارزش ها برسد تزلزل فرهنگی ایجاد می شود .

• رابطه تزلزل فرهنگی و بحران هویت : تزلزل فرهنگی می تواند منجر به ایجاد بحران هویت گردد.

• تزلزل فرهنگی می تواند باعث ایجاد بحران هویت گردد زیرا : بحران هویت زمانی بوجود می آید که جهان اجتماعی توان حفظ و دفاع از ارزش های اجتماعی خود را نداشته باشد.

• اگر یک جهان اجتماعی با بحران هویت مواجه شود راه برای دگرگونی و تحول هویت فرهنگی جهان اجتماعی باز می شود.

• بحران هویت راه را برای دگرگونی و تحول هویت فرهنگی جهان اجتماعی باز می کند زیرا: اگر بحران هویت به وجود آید تغییرات اجتماعی در یک جهان اجتماعی واحد اتفاق نمی افتد بلکه جهان اجتماعی را به جهان اجتماعی دیگری تبدیل می کند و موجب ایجاد تحولات فرهنگی می گردد.

• انواع تحولات فرهنگی عبارتند از:

۱- تحولات فرهنگی مثبت

۲- تحولات فرهنگی منفی

• تحولات فرهنگی مثبت: اگر فرهنگی که دچار تزلزل و بحران و تحول شده فرهنگی باطل باشد و به سمت فرهنگ حق تغییر جهت دهد تحول فرهنگی مثبت رخ می دهد. مانند تبدیل جامعه از اموی به نبوی.

• تحولات فرهنگی منفی: اگر فرهنگی که دچار تزلزل، بحران و تحول شده است فرهنگ حق باشد و به سمت فرهنگ باطل تغییر جهت دهد تحول فرهنگی منفی رخ می دهد. مانند تبدیل جامعه نبوی به اموی.

• علل ایجاد تحولات فرهنگی عبارتند از:

۱- تحولات درونی

۲- تحولات بیرونی (تاثیر پذیری یک فرهنگ از فرهنگ های دیگر)

• علل تحولات درونی عبارتند از:

۱- نوآوری ها و ابداعات مثبت و منفی افراد جهان اجتماعی

۲- کاستی ها و بن بست های موجود در هویت فرهنگی جهان اجتماعی

• پیامد بن بست ها و کاستی های درونی در یک جهان اجتماعی عبارت است از: کهولت و مرگ جهان اجتماعی

• مرگ جهان اجتماعی زمانی رخ می دهد که:

جهان اجتماعی با کاستی و بن بست ها درونی روبرو باشد و با به کارگیری تمام ظرفیت های خود نتواند به نیاز های طبیعی، جسمی، فطری و معنوی انسا نها پاسخ دهد.

• مشکلات فرهنگی جامعه ای که توان پاسخگویی به نیازهای معنوی و فطری انسان را ندارد عبارتند از :

۱- پوچ انگاری

۲- از دست دادن نشاط زندگی

۳- یأس و ناامیدی

۴- خودکشی

• تأثیر کاستی و خلأ معنوی بر دانشمندان و متفکران اجتماعی عبارتند از :

۱- باز اندیشی درباره بنیان های عقیدتی و ارزشی جهان اجتماعی.

۲- تشویق جهان اجتماعی برای عبور از مرزهای هویت فرهنگی خود.

نمونه سوالات

- ۱- هویت فرهنگی را تعریف کنید؟
- ۲- هویت فرهنگی جهان اجتماعی چه زمانی محقق می شود؟
- ۳- هویت فرهنگی جهان اجتماعی بر چه مبنایی شکل می گیرد؟
- ۴- نسبت و رابطه هویت فرهنگی جهان اجتماعی را با هویت اجتماعی افراد توضیح دهید.
- ۵- هویت اجتماعی افراد در پرتو هویت .....جامعه شکل می گیرد.
- ۶- هویت فرهنگی جامعه پدیده ای .....از هویت اجتماعی افراد است.
- ۷- آیا هویت فرهنگی جهان اجتماعی به هر نوع هویت اجتماعی افراد اجازه رشد و شکل گیری می دهد، مثال بزنید.
- ۸- هویت فرهنگی جهان اجتماعی تا چه زمانی دوام می آورد و چه زمانی از بین می رود؟
- ۹- با ذکر مثال توضیح دهید که آیا هویت فرهنگی جامعه و هویت اجتماعی افراد می توانند از یکدیگر مستقل باشند؟
- ۱۰- تحول فرهنگی به چه معناست؟
- ۱۱- تزلزل فرهنگی را توضیح دهید. (چه زمانی تعارض فرهنگی به تزلزل فرهنگی منجر می شود؟) (چه ارتباطی بین تزلزل فرهنگی و تعارض فرهنگی وجود دارد) (تزلزل فرهنگی چه زمانی رخ می دهد .)
- ۱۲- آیا هر نوع تعارض فرهنگی به تزلزل فرهنگی منجر می شود؟
- ۱۳- اگر ناسازگاری در سطح رفتارها و هنجارها به سطوح عمیق تر یعنی عقاید و ارزش ها کشیده شود ..... به وجود می آید.
- ۱۴- تزلزل فرهنگی و بحران هویت چه نسبتی با یکدیگر دارند؟ (چرا تزلزل فرهنگی با بحران هویت همراه است؟)
- ۱۵- چرا بحران هویت باعث تحول هویت فرهنگی جهان اجتماعی می گردد؟
- ۱۶- انواع تحولات فرهنگی را نام ببرید.
- ۱۷- منظور از تحول فرهنگی مثبت چیست؟ مثال بزنید.
- ۱۸- منظور از تحول فرهنگی منفی چیست؟ مثال بزنید.
- ۱۹- علل ایجاد تحولات فرهنگی را بنویسید
- ۲۰- علل درونی تحولات فرهنگی را بنویسید
- ۲۱- پیامد بن بست ها و کاستی های درونی در یک جهان اجتماعی چیست؟
- ۲۲- چه زمانی یک فرهنگ و جهان اجتماعی با مرگ مواجه می شود؟
- ۲۳- فرهنگی که توان پاسخ گویی به نیاز های معنوی و روحی افراد را نداشته باشد با چه مشکلاتی مواجه می شود؟
- ۲۴- کاستی و خلأ معنوی چه تأثیری بر اندیشمندان و متفکران اجتماعی داشته است.
- ۲۵- هر گاه نوعی از عقاید و ارزش ها از سوی افراد پذیرفته و به رسمیت شناخته شود هویت ..... پدید می آید.
- ۲۶- هویت فرهنگی در برابر آن نوع هویت های اجتماعی که با عقاید و ارزش های آن ..... باشد مقاومت می کند.
- ۲۷- تزلزل فرهنگی هنگامی رخ می دهد که عقاید و ارزش های جامعه ..... و ..... خود را در زندگی ..... از دست بدهند .